

# ትሩፋቶቹ

ሶሪ ገመዳ 05-02-18

ግንቦት ሃያ ከጠባ 27 ዓመት ሊሆነው ነው። በእነዚህ ዓመታት ውስጥ በርካታ ትሩፋቶች ተመዝግበዋል። ትሩፋቶቹ በአሁኑ ጊዜ የሚታዩ ተግዳሮቶችን ለመሻገር የሚያስችሉን ናቸው። በግንቦት ሃያ የተገኙት ትሩፋቶች አገራችንንና ሕዝቦቿን ለትልቅ ድል ያበቃ፣ በየጊዜው የሚያጋጥሙንን ፈተናዎች የሚፈቱበትን ስርዓት ያበጁ በመሆኑ ችግሮችን እንድንሻገር ያደረጉን ናቸው። እንዲሁም ትሩፋቶቹ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየዳበሩና እየተጠናከሩ የመጡ ናቸው።

የኢትዮጵያ ሕዝቦች የፊውዳሉን ስርዓት ለመገርሰስ በተገኘው አመቺ አጋጣሚ ሁሉ በተለያዩ የአገሪቱ አካባቢዎች በተደረጉ የገበሬዎች አመፅ እንደታገሉ ሁሉ በወታደራዊው አምባገነን ስርዓት ወቅትም ስርዓቱን ለመጣል በበርካታ የፖለቲካ ድርጅቶች ታቅፈው በተለያዩ አቅጣጫዎች መራራ ትግላቸውን አካሂደው የጭቆናና የአፈና አገዛዝ እንዲያበቃ አድርገዋል።

በእኩልነትና በአንድነት መንፈስ በጋራ የሚኖሩት የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች አሁን ለደረሱበት የእኩልነት፣ የዴሞክራሲና የልማት ዘመን እጅግ በርካታ ውጣ ውረዶችን አሳልፈዋል።

ወደር የለሽ መስዋዕትነት የጠየቀ የትጥቅ ትግል አድረገውም አስከፊውን ስርዓት ከጫንቃቸው በመራራና እልህ አስጨራሽ ትግላቸው በመጣልና ታላቁን ሀገራዊ ድል በማብሰር ዛሬ ለተገኘው የፖለቲካና ማህበራዊ ኢኮኖሚያዊ ስኬቶች አብቅተውናል።

እንደሚታወቀው ባለፉት ሥርዓቶች መላው ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች ተነፍገው ከነበሩ መብቶቻቸው መካከል የራስን ዕድል በራስ የመወሰን መብት አንዱ ነው። ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በኋላ በተባበሩት መንግስታት ቻርተርና በሌሎች ዓለም አቀፍ ዶክመንቶች የራስን ዕድል በራስ የመወሰን ዕውቅና እግኝቶ የነበረ ቢሆንም ያለፉት የኢትዮጵያ ገዢ መደቦች ይህንን መብት አፍነውት ኖረዋል።

በመሆኑም በተለይም ተገልለውና ተረስተው የነበሩ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደርም ሆነ ከሌሎች ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ጋር ሆነው በብሔራዊ ጉዳዮች ላይ በእኩልነት የመሳተፍ መብት አልነበራቸውም።

በአካባቢያቸው አስተዳደር ውስጥ በአመራር ላይ የሚቀመጡ አስተዳደሮችና ዳኞች በማዕከላዊ መንግስት የሚሾሙ ነበሩ። የመንግስት ሠራተኞችን ሁኔታ ብንመለከት እንኳ ሙሉ በሙሉ የሌላ አካባቢ ተወላጆች ነበሩ። የአካባቢው ተወላጆች እንኳንስ መሾም ይቅርና በሲቪል ሰርቪስ መዋቅር ውስጥ የመካተት ዕድል የሚያገኙበት ሁኔታ ግመል በመርፌ ቀዳዳ የመሽሎክ ያህል አስቸጋሪ ነበር። በመሆኑም እነዚህ ብሔሮችና ብሔረሰቦች ራሳቸውን በራሳቸው ማስተዳደር መብት ተነፍጓቸው በሌሎች እየተተዳደሩ፤ ሀብታቸውም እተየመዘበረ ሊኖሩ ግድ ሆኖባቸዋል።

የየራሳቸውን አኩሪ ባህልና ቋንቋ የሚጠቀሙበትና የሚያበለጽጉበት ዕድል ተነፍጓቸውም ኖረዋል። ባለፉት ሥርዓቶች የአብዛኛዎቹ ብሔሮችና ብሔረሰቦች ቋንቋና ባህል የሀገሪቱ ቋንቋና ባህል ተደርገው ከመቆጠር ይልቅ፤ ገሚሶቹ “ብረት ሰባራ...ወዘተ” እየተባሉ የሚጠሩ ነበሩ። ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች በቋንቋቸው የመዳኘት፣ የመማር ወዘተ. መብት አልነበራቸውም።

አብዛኛው ቋንቋዎችን እንኳንስ በአደባባይ ለመጠቀምና ስራ ላይ ለማዋል ይቅርና በአንዳንድ አጋጣሚዎች ለመጠቀም እጅግ የሚያሸማቅቅ ሁኔታ እንደነበረም አይዘነጋም። ባህላቸውን የመግለጽ፣ የማዳበር እንዲሁም የማስፋፋት መብታቸው የተነፈገ እንደነበርም የኋላ ታሪካችን ያስረዳል።

ያለፉት ሥርዓቶች መለያ ባህሪይ ተደርጎ ሊወሰድ የሚገባው ሌላው ጉዳይ ደግሞ የሰብዓዊ መብቶች አለመከበር ነው። የአካል ደህንነት፣ በህይወት የመኖር መብት፣ ክብርን ከሚያዋርዱ አያያዞች የመጠበቅ ወዘተ. የሚጣስባቸው ነበሩ።

ከዚህም አለፎ ኢ- ሰብዓዊ ለሆነ እስር መዳረግ፣ እገታ ወዘተ. ወንጀሎች የሚፈጸምባቸው በመሆኑ ዜጎች ለከፋ ስቃይና ስደት ሲዳረጉ ቆይተዋል። ከዚህም ሌላ ሁሉም ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች እኩል ሆነው የሚታዩበት ሁኔታዎች ያልነበረባቸው መሆናቸውን የኋላ ታሪካችን ያመለክታል።

ከላይ ለማሳያነት ከተገለጹት ጉዳዮች ባሻገር በሌሎች መብቶች ላይም ከፍተኛ አፈና ሲካሄድላቸው የቆየበት ሁኔታ ነበር። እነዚህ ሁኔታዎች ግን የደርግ ሥርዓት በመላው ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች መራር ትግል ዳግም ላይመለስ ሥርዓተ- ቀብሩ በተፈጸመ ማግስት ሊወገዱና የመላው ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች የሰብዓዊና ዴሞክራሲያዊ መብቶች ሙሉ ለሙሉ ሊከበሩ በቅተዋል።

ሁሉም ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች በጋራ ተወያይተው ከዛሬ 23 ዓመት በፊት ያጸደቁት ህገ መንግሥት የራስን ዕድል በራስ የመወሰን፣ በክልልና በፌዴራል አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት፣ በቋንቋ የመጠቀምና የማሳደግ ፣ ባህልን የመግለጽ፣ ማዳበርና ማስፋፋት እንዲሁም ታሪክን የመጠበቅ እና ሌሎች የሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶችን አረጋግጧል፡፡

ከላይ በውስን ደረጃም ቢሆን ባለፉት ሥርዓቶች የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች ሲጨፈለቁ የነበሩባቸው መሆኑን ለመመልከት ተችሏል፡፡ ይህን ሁኔታ ግን መላው ህዝቦች በመስዋእትነታቸው እውን ባደረጉት የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግሥት ለዘመናት ጥያቄዎቻቸው ምላሽ ለማግኘት የበቁበት ትሩፋቶችን ተጎናጽፈዋል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ ዜጎች ኑሯቸውን በቅጡ እንዳይገፉ የተቸገሩበት፣ ተስፋቸው ተሟጥጦ ግራ የተጋቡበት፣ መቋጫ በሌለው ጦርነት፣ ረሃብና ስደት የሚንገላቱበት አስከፊው ወቅት ዳግም ላይመለስ ተሸኝቷል፡፡

ዛሬ ዜጎች ለአዲስ ህይወት ማብብ ተስፋ ሰንቀው፣ በፀና ህብረት ላይ ቆመው፣ እጅ ለእጅ ተቆላልፈው ኑሮን ማጣጣም ይዘዋል፡፡ ንፁህ አየር መማግ፣ በሰላም ገብቶ መውጣት፣ በነፃነት መንቀሳቀስን ችለውበታል፡፡ ለዚህ መብቃት የተቻለው ደግሞ ሺህዎች በከፈሉት የህይወት መስዋዕትነት ነው፡፡ በውጤቱም በመላ አገሪቱ ሰላም ተገኝቷል፣ የልማት መስመር ተይዟል፣ የዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ በፅኑ መሠረት ላይ ቆሟል፡፡ የሚፈጠሩ ችግሮችን ህገ መንግሥቱን መሰረት አድርገው የመፍታት አቅምና ብቃትን ተጎናፅፈዋል፡፡

እነዚያ አስከፊ የህይወት ጉዞዎች ተገትተዋል፣ ጨቋኝ አምባገነናዊ ሥርዓት ምሁን አግኝቶ ታሪክ ሆኖ ቀርቷል፣ በሕዝብ ጫንቃ ላይ ተፈናጥጦ መንገስ አብቅቷል፣ የመንግሥት ሥልጣን በሰላማዊና ዲሞክራሲያዊ መንገድ ብቻ የሚረከቡባት አገር መፍጠር ተችሏል፣ በአዲሷ ኢትዮጵያ፡፡ የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች የተጎናፀፉትን ሰላምና ዲሞክራሲ መሠረት በማድረግ ከልማቱ በፍትሃዊነትና እኩልነት ተጠቃሚ ይሆኑ ዘንድ የፀና እምነት ይሰው የአፍሪካዊያን ወንድሞቻቸው ተምሳሌት መሆን ችለዋል፡፡

ትሩፋቶቻቸውንም በጋራ ተጠቃሚነት መርህ ዙሪያ እውን እያደረጉ ነው፡፡ ጊዜያዊ ችግሮቻቸውን ባለፉት ዓመታት ባገኟቸው ትሩፋቶች እየፈቱ ነው፡፡ ወደፊትም የሚያጋጥማቸውን ማናቸውንም ተግዳሮቶች በትሩፋቶቻቸው እየፈቱ ይሄዳሉ፡፡

